

e a világban

utakat, az azokkal járó
átásokat.

nem tudtam elég jól
zni az utakat, progra-
rikor megszületett az
nekünk még a kis-
dőkádját is elvittük a
nyelével együtt... Kín
z út a gyerekek és
Azóta nem csinálunk
hajtsát, A turnékat
rom. Érdekelnek az
ek, a kultúrájuk, min-
em megszokott. Nor-
egy underground
ban tartottam kon-
oltam az első magyar,
pett. Amikor elkezd-
ni, szinte senki sem
Azután egyre keve-
zélgettek, végül né-
olt a teremben, ami-
gytam még mindig
t meg senki. Nem
kezdeni a hangom-
amokkal, de amikor
tértek annál lelkeseb-
k ki a tetszésüket.
ban, a sarkkörön túl
gy fogadták a ma-
nokat. Ők talán még
atosítják magukban,
laha talán ugyanab-
rában éltünk. Ők fel-
ennünk saját magu-
csit. Nyugaton min-
ermészetesebben fo-
emberek. Rugalma-
yitottabbak mint mi,
jóiban. Amikor Szí-
nk a *Honvéd Művésznegdöbentett* az a
g, amivel fogadtak.
kor történt, amikor
Bekaa-völgy valósá-
k volt. Ennek ellen-
lt nekik minden, ami
ocsolatos, érdekelte
ténik velünk, mi az,
nk. Énekeltünk a ka-

tonáknak, és elképzelhetetlenül
hálásak voltak. A magyar dalok
mellé beválogattunk néhány ci-
gány népdalt, a táncsoport tán-
colt is. Hozzánk pedig elég kö-
zel állt az a temperamentum. Kí-
nában ezzel ellentétben mérhe-
tetlenül tartózkodóak voltak.
Udvariasak, kellemesek, moso-
lyogtak mindig, de nem érez-
tünk még egy másodperc feszte-
lenséget sem. Mi pedig mindent
megtettünk, hogy feloldjuk
őket. Egy kínai népdalt is meg-
tanultam. Minden alkalommal
több ezres közönség előtt éne-
keltünk. Ha valami tetszett nek-
ik, azonnal tapsal reagáltak,
ott, ahol éppen a dal tartott.
Ezek csak pillanatképek a külföl-
di utakról. Énekeltünk már né-
met kórházakban, francia szoci-
ális otthonokban, norvég óvodá-
kban. Alig hihető, hogy mily-
en hatással van a beteg embe-
rek testére és lelkére a zene, és a
hangulat, ami abból árad. Az
utakban és a fellépésekben igazá-
ból ez a lényeg, az emberek és a
rájuk gyakorolt hatás. A dalokon
keresztül sokkal többet tudok ad-
ni, mintha csak beszélnék. Engem
a dalok mutatnak meg igazán.

- *További tervek?*

- Nyárra egy franciaországi
utat tervezek. Ausztriában lesz a
Hegedűsök találkozója, oda is
megyünk. Ithon pedig *Illés Lajos*
rockoratóriumában szerepelek
Opusztaszeren. Ebben megze-
néstett verseket adunk elő az
egész magyar lírából. Kisebb
koncertek pedig a tavaly megje-
lent *Aranyos lábú iglice* kazetta
anyagából is lesznek, a budai Vár-
ban például. Szeptemberre remé-
lem elkészülök azzal a CD-ROM-
mal is, amin most dolgozom.

Tittel Johanna

● *Harminchat oldal terjedelemben, rep-
zentatív kiállításban, képes kulturális
magazin első száma jelent meg Miskol-
con, Csobogó címmel. Feladatának tartja,
hogy a művészeteken, az oktatáson és a
művelődésen túl tekintsen az ember te-
remtett és természetes környezetére, így
az iparra, az építészetre, a környezet és
a természet védelmére.*

KÖNYVVILÁG

Világtörténelem és üdvtörténet

Mi a történelem? Van-e értelme,
célja annak, amit történelemnek
nevezünk? Beszélhetünk-e
egyetemes történelemről? Ezek-
re a kérdésekre az európai filozó-
fia s – a kereszténység születése
óta – a teológia számos, egymás-
nak gyakorta ellentmondó elmé-
llettel igyekezett válaszolni, s ha
ma nem is szerezpel a történelem
mint tárgy a bölcséleti viták ke-
resztültjében, korántsem beszél-
hetünk arról, hogy az említett
kérdésekre megnyugtató válasz
született volna.

Karl Löwith 1949-ben elkészült,
s most magyarul is olvasható *Vi-
lágtörténelem és üdvtörténet – A
történelemfilozófia teológiai gyöke-
rei* című könyvében a történelem
fogalmának meghatározását, a
lehetséges ok és/vagy cél felku-
tatását elsősorban teológiai fel-
adatnak tekinti. A történelem
egyetemességének és okszerűsé-
gének gondolata – vélekedik –, el-
őször az ószövetségi prófécia-
kban mutatható ki, rendszerre
azonban a keresztény iratokban
fejlődik. Érdekes megfigyelni –
írja Löwith –, mekkora a külön-
ség a szinte kortárs gondolkodó-
ként alkotó Deutero-Ézsaiás és
Hérodotosz módszere között. A
görög gondolkodás statikus ren-
det feltételezett a világegyetem-
ben, a múlt- és jövőbeli esemé-
nyek olyan állandóan azonos
konstellációba rendeződését,
aminek szervezőereje a változat-
lan logosz. Hérodotosz történeti
munkái éppen ennek a körkö-
rösségnek a sémájára alakultak:
az ő szemléletében az esemé-
nyek önmagukat magyarázzák.
Thuküdidész – fejti ki Löwith –,
összefüggéseket keres a törté-
nelmi események között, ám
ezek az összefüggések szerinte
csupán az emberi természetből
következő konfliktushelyzetek-
ben jelennek meg. Polübiosz
már bizonyítani kívánja, hogy a
történelmi események egy cél
irányába mutatnak, ez a cél
azonban nem más, mint Róma
világuralomra jutása. A célt te-
hát a jelenben, saját korában je-

lőli meg, míg az említett óhéber
próficiák s a későbbi kersztény
eszkatológia egy még pontosan
nem ismert, de feltételezett jövő-
beli célról beszél. A jövő az, ami
értelmet ad a múltnak és a jelen-
nek: ezek „csupán” e jövőbeliség
előkészületei, jelek, amiket gon-
dosan tanulmányozva – ha pon-
tatlannal is – tudomást szerezhe-
tünk az emberi történet további
alakulásáról.

Löwith megvizsgál és cáfol
három olyan karakteres történe-
lemfilozófiát, ami jelentős hatás-
sal volt az európai gondolkodás-
ra. Tocqueville – állapítja meg –,
semmi mást nem látott a törté-
nelemben, mint a demokrácia
kialakulásának előkészítését.
Spengler már a folytonos fejlő-
dés modelljéről is lemondott, A
nyugat alkonyában az egymás-
tól függetlenül, ugyanazon sé-
ma alapján megszülető, virágzó
és hanyatló civilizációk létének
elvét igyekszik bizonyítani. A
történelemnek nincs célja, sem
értelme, állítja, Löwith szerint
mégis önmagát cáfolja, amikor a
történelmi érzék mint „jövőér-
zék” jelenlétét próbálja bizonyít-
tani, amely a fausti (nyugati) lé-
lek sajátossága. Meglepő Toyn-
bee történeti tudata is. Ő Speng-
lerhez hasonlóan a körkörös fej-
lődés elméletét vallja. Huszon-
egy civilizációt („társadalmat”)
különböztet meg, amelyek vi-
rágása és hanyatlása szerinte
nem kozmikus, hanem a civilizá-
ción belüli törvényszerűségek
következménye. Gondolatmen-
tetét követve azonban arra a kö-
vetkeztetésre kell jutnunk, hogy
hamarosan új vallás jön létre –
állítja Löwith –, s ez ugyancsak
egyféle eszkatológia.

(Atlantisz Kiadó)

Kerékgyártó György

Szombati számunkban a Benja-
min Constant *A régiek és a moder-
nek szabadsága* című könyvéről ké-
szült recenzióink téves kiadói jelzés-
sel jelent meg. A kötetet az Atlantisz
Kiadó gondozta.